

KDO ISČE SPORE V MEHIKI?

DAVISON, TAJNIK ORGANIZACIJE KRAVNIK STROJNIKOV, PRAVI, DA PRIVATNI BIENIKI INTENZIVNO

Mehiški delavski komisar je bil ustrojen iz masne.

Washington, D. C. — (Feder. Press. Laurence Todd). — E. L. Dohertyjeva Huasteca Oil kompanija in Pierce Oil kompanija, podružnica Standard Oil družbe, sta povzročitelj bivanja nemirov na tampliskem oljnim polju v Mehiki, ki se povzročila, da sta bili odpuščani dve ameriški bojni ladiji v tampliski pristani. In E. C. Davison, finančni tajnik Mednarodnega društva strojnikov, ki se je ravno vrnil iz Mehike, pravi, da se ti dve družbi ne ozirata na obstoječe zakone.

Davison je bil na konvenciji Mehikanske delavske federacije v Orizabli. Odpotoval je ob času krize takoj v Tampico in je konferiral z mehikanskim predsednikom Obregonom, generalom Callesom in ministrom Hurta, Villareal in drugimi v glavnem mestu. Iz Orizabe je odpuščal brzojavke, ki so tako učinkovale, da je ameriško strokovno organizirano delavstvo takoj protestiralo proti mornariški demonstraciji v Tampico, in da so bile ameriške ladije umaknjene iz pristani.

Na tisoče oljnih delavcev je bilo puščanih brez hrane in vode, toda pomislili so jim namiglo. Rekli so jim, da je mehikška vlada odgovorna za položaj. Davison je povedal, da je predložil tampliskim davkom, da se brizke in neodvisne kompanije plačevale izvoznih davek, ko so ameriški oljni podjetniki prenehali s delom, da so na ta način protestirali proti izvoznemu davku. Neka britanska kompanija je vprav zdaj namamila 60-odstotno dividendo kot dobiček preteklega leta.

Pokrajšina je taka, v kateri so nastanjeni malarija, rumena mrlica, driska in strašne žuželkine nadloge, in v katero se morata dovažati žive in vode. Ko so podjetniki ustavili dovajanje živih in vode, je nastala strašno pomankanje, pravi Davison.

"Mehikška vlada je odposlala vlake, ko so podjetniki ostali trmožlavi, da odpelje vse delavce, ki hočejo delati pri gradnji železnice. Delavci so odšli in oljna korporacija bo lahko zdaj iskala druge delavce."

Dohertyjevi in Rockefellerjevi interesi so se poslužili metode, kakršna je v navadi v Zgodnjem Virginiji in v pittaburškem okraju. To je domal Davison. Po teh metodah so hoteli terorizirati mehikške strokovno organizirane delavce in nižje javne uradnike, ki simpatizirajo z organiziranimi delavci. Pod pretvezo, da žele obdržati fante "Ameriške legije" pri dobri volji, vadijo podjetniki okoli šest sto profesionalnih prepečev v orožju na svojem postevu. Puške so vtihotapili na parnikih, ki služijo za prevažanje olja. S temi puškami so oborožili stražnike, na kar so si prišestili popolno oblast nad ameriškim distriktom.

Komisar Simonee, uradnik mehikškega delavskega departamenta za distrikt Puerto Mexico v državi Vera Cruz, je bil ustrojen iz masne, ko se je podal na pot na konvencijo v Orizabi. Ameriške oljne podjetnike dolže, da imajo umor na vesti. Vlada je odredila preiskavo. Simonee je bil aktiven v interesu oljnih delavcev. Njegova slika je visela ves čas na govorniškem odru ob času konvencije in pokrita je bila s črnim tulom.

Davison poroča, da so mehikški listi priobčili brzojavko, poslano od Associated Pressa, ki je rekla, da priplujejo ameriške bojne ladije v Tampico, da s hčem napade strokovno organizirane delavce v vrsto. Ta brzojavka je povzročila silno razburjenje v de- (Dalje na 3. strani).

OSRKA MORA POSLATI 400 KOMUNISTOV V SOVJETSKO RUSIJO.

Dunaj, 3. avg. — Po pogodbi, ki je bila podpisana med ogrsko in rusko vlado, mora Ogrska izpuščati iz zaporov okrog 400 ogrskih komunistov in jih poslati v Sovjetsko Rusijo. Ruska vlada pa pošlje ogrske ujetnike domov v zameno. Med izpuščenimi komunisti je nekaj bivših ogrskih sovjetskih komisarjev, ki so bili obsojeni na smrt.

MILJON OSEB OBISKALO RAZSTAVO DO ZDAJ.

Dan za danom vro velike množice na Municipalni pomol; 50,000 zunanjih gostov.

VSTOPNINA MOGOČE ODPADE.

Chicago, Ill. — Več ko milijon oseb je obiskalo razstavo napredka na Municipalnem pomolu v prvih štirih dneh. Tako so izjavili upravitelji razstave v terek zvečer. Razstava je že zdaj dosegla velikanški uspeh; moralen in finančen. Med obiskovalci je bilo do zdaj okrog 50,000 oseb, ki so prišli iz zunanjih bližnjih in daljnih krajev; gostje so prišli celo iz New Yorka in z daljnega zapada.

Vstopnina, ki je 50c za osebo, je do danes prinesla več ko \$400,000. Polovica dohodkov, ko se odbijejo stroški razstave, pojde Chicago Booster Clubu, ki dela reklamo za mesto, druga polovica pa mestni šoli za večbanje bolniških postrežnic, ki imajo nalogo preprečiti epidemije in širiti higijeno med siromašnimi sloji.

Toda vstopnina mogoče odpa- de prej, ko bo razstava končana. Odvetnik Eugene L. McGarry, prejšnji državni pravdnik, je uveličil tožbo pri okrožnem sodišču, zahtevajoč sodniško prepoved proti pobiranju vstopnine. Svojo tožbo utemljuje, da je Municipalni pomol last ljudstva in ljudstvo ne more samo sebi nalagati vstopnine. Tožba je naperjena proti županu Thompsonu in drugim, ki so organizirali razstavo.

Posebna včerajšnja zanimivost na razstavi je bila otroška hišica iz stekla, polna dojenčkov, katere so zdravniki preiskovali. Najzdravejši in najbolj razvit dojenček, ki se udeležil tekmice, dobi nagrado tisoč dolarjev, oziroma nagrado dobe starši.

Pred industrijskimi paviljoni se kar tare ljudstva. Danes (četrtek) je Kitajski dan. Vsi čikaški Kitajci in mnogo iz zunanjih mest se pričakujejo v paradi in pozneje na pomolu, kjer bodo imeli koncert in razne svoje igre. Kitajci nastopijo v svojih narodnih kostumih.

Včeraj je bil Izobraževalni dan. Profesor A. J. Benson iz Minneapolisa je predaval o geografiji in algebri.

Železniške družbe so včeraj naznanile, da znižajo vozniške iz- letnice, ki si hočejo ogledati raz- stavo, med Chicago in bližnjimi kraji v obsegu 200 milj. Vozna sem in tja bo stala toliko kakor zdaj stane samo za eno stran. Znižana vozniha bo trajala od 6. do 13. avgusta.

Revolucija na Portugalskem?

London, 3. avg. — Iz španskih virov je prišla nepotrjena vest o revoluciji v Lisabonu, glavnem mestu Portugalske. Vojške čete so okupirale strateška mesta.

Jugoslavija povabljena na sejo vrhovnega sveta.

Pariz, 3. avg. — Jugoslavija, Albanija in Belgija so povablje- ne, da pošljejo zastopnike na pri- hodnjo sejo ententnega vrhovne- ga sveta, ki se odpre dne 8. avgu- sta v Parizu.

ALBERT JOHNSON SE NAVDUŠUJE ZA KULJE.

NAPADEL JE GOMPERSA BREZ VSAKEGA VZBOKA.

A pogoltniti je moral svoj napad, ker je bil neosnovan.

Washington, D. C. — Albert Johnson je predsednik zborniškega izseljeniškega odbora. Njemu se imajo tujcemski delavci zahvaliti za sedanjo izseljeniško predlogo. Ali Johnson ni delal le na sedanji izseljeniški predlogi, po kateri je iz vsake tujcemske države dovoljeno le gotovo število izseljenikov, da se izselijo v Združeno državo, ampak zdaj se navdušuje tudi za naseljevanje kitajskih kuljev na Havajsko otočje. Johnson seveda še ni povedal, če ta želja prihaja iz njegovega lastnega nagiba, ali če je to želja plantažnikov na Havaj- skem otočju, ki bi najraje imeli na svojih plantažah take delavce, ki bi prehranjevali in oblačili se- be in bi jim ne bilo treba plače- vati nobene mende. Naj še bo ka- kor hoče, Johnsonova želja je le, da se uvozi petdeset tisoč kitaj- skih kuljev na Havajsko otočje. To je pokazal, ko je bil razlišan Samuel Gompers, predsednik A- meriške delavske federacije. Johnson prihaja iz Hoquama, Wash., in pravi, da želi videti, da Kitajci izpodrinejo Japonce.

Gompers je dokazal, da se bila poročila delavskega departamen- ta, ki nasprotujejo načrtu za uvaž- nje kitajskih kuljev, potlačena. Johnson je rekel, da to ni res.

"Sledni zadnjih osem let je de- partament poln volnov," je rekel Johnson. "Nekateri so se zdaj tam. Oni čitajo vsako brzojavko ali pismo, ki je namenjeno, iz- ključno tajniku. Mr. Gompers, vaš sin dela tam, ali ne?"

Gompers se je ogrel in povedal je Johnsonu, da njegov sin ni po- stal pisarniški načelnik zaradi protekcije, ampak si je priboril to mesto skozi večletno trdo delo. Povedal mu je, da še nikdar v svojem življenju ni priporočil ni- kogar za službo pri zvezni vladi.

Johnson je uvidel, da je segel predač in se je prav na šepav način opravičil. Kljub temu pa ni odnehal od svojega konjika — kitajskih kuljev, ampak je pri- povedoval, kako velika je potre- ba, da se uvažajo kitajski kulji na Havajsko otočje.

KONFERENCA ZA OMEJITEV RAZOROŽENJA 11. NO- VEMBRA.

Angleži zavrgli preliminarne sestanke.

Washington, D. C. — Državni departament je bil v terek infor- miran, da so se ministri pred- sedniki velikobritanskih dominijev (Avstralije, Nove Zelandije, Juž- ne Afrike in Kanade) podali in odstopili od svoje zahteve, da se mora vršiti preliminarne sestanki pred generalno razorožitveno kon- ferenco.

Ta vest je zelo razveselila vlad- ne kroge v Washingtonu in zdaj ni nobenega zadržke več — vsaj navidez ne — za konferenco, ki se najbrž odpre 11. novembra, na dan obletnice premirja z Nem- cijo. Formalno vabilo predsedni- ka Hardinga na konferenco je že pripravljeno. Državni tajnik Hughes se zdaj posveta z dru- gimi volitelji administracije o ameriškem oboju, ki se udeleži konference. Govori se, da pridejo pri izbiranju prej v poštev več- ki kakor pa političarji. Hughes bo nedvomno vodil ameriško dele- gacijo.

VREME.

Chicago in okolica: V petek jasno in gorko. Južnovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 76, najnižja 67. Sonce izide o 5:46, zalze ob 8:06.

STRAŠNA VROČINA IN SUŠA NA OGRSKEM IN V ITALIJI.

Dunaj, 3. avg. — Strašna vro- čina in suša, ki traja že več to- dnov na Ogrskem, grozi uničiti vso letošnjo letino. Krompir in fižol sta že uničena.

Rim, 3. avg. — Italija ima vro- čino, kakršne še ni bilo. Deset oseb je umrlo v Benetkah vsled solnčarice v zadnjih štiriindvaj- setih urah.

RUSKA VLADA NI PRO- SILA AMERIKE POMOČI.

Običajni naval laži je soper v tekni; v Ukrajini je toliko kruha, da ga izvažajo na Poljsko.

POGAJANJA Z AMERIŠKIM ZASTOPNIKOM PRICHO V PETEK.

Berlin, 3. avg. — Brezlična de- peša iz Moskve, datirana 26. ju- lija in adresirana na berlinski biro International News Service, sporoča, da so vesti o lakoti v Rusiji, ki krojijo v inozemskih državah, silno pretirane. Depesa se glasi:

"Grozne storijske, ki se razširjajo v tujemskem časopisju, o kata- strofalnem položaju v provincah ob Volgi, so večinoma pretirane. Priznati je treba, da je položaj slab, kajti suša je uničila velik del kmetakega pridelka, posebno koruzo in seno, ampak tako stra- šno ni kakor se 'poročila v inozem- stvu. Vsi vladni uslužbeni in člani strokovnih uni ter drugih organizacij so mobilizirani za po- možno delo."

Sovjetska vlada ni nikdar uradno prosila ameriško ali angli- ško ali katero drugo vlado pomo- či. Vse tozadevne vesti so iz- mišljene. Za vso korespondenco, ki se zdaj izmenjava med Rigo in Washingtonom, je odgovoren Gorkij, toda Gorkij ni ruska vla- da. Ne tajimo, da del ljudstva, ki je prizadet, ne trpi, ali vsa tista poročila, ki povzročajo smrzava- nje krvi v filah, so produkt rodo- vitnih možgan evropskih poročal- cev."

Na depesi je podpisan "infor- mativni biro ljudskega komisa- rija za vnanje zadeve."

Gornja brzojavka se smatra kot odgovor na kampanjo protisovjet- skih propagatorjev v Berlinu, ki imajo svoje agente v Varkavi, Ri- gi, Kopenhagenu, Revalu, Helsin- forsu in Stockholm in ki so te dni zajezili vse brzojavne centrale v Evropi z dolgimi poročili o "strašnih razmerah in dogodkih Rusiji". Vam poročila so spisana v takem tonu, kakor da so sovjeti odgovorni za sušo in konsekvent- no pomankanje živeža in s tem "pahnili rusko ljudstvo v nez- mereno globočino bede"; dalje gre ton poročil za tem, da se "zdaj bliža zadnja ura sovjetom", kajti "propadli so s svojimi utopi- jami".

(Ameriški listi so tudi te dni polni takih poročil in za njimi capljajo slovenski papirski, ki pridno hlajajo po teh "novicah" in jih belijo s svojimi neslanimi opombami. Papirski molče o se- demletni vojni, ki je trla Rusijo, in o triletni ameriško-sovjetski blokadi, ki je izpraznila ruske žit- nice do dna, tako da je zdaj na- stal pomankanje, ko je prišla suša v gotovem delu Rusije. Op. ur.)

London, 3. avg. — "Times" so včeraj prinesle presenetljivo vest, da je kljub poročilom o lakoti in bedi v Rusiji dovolj živil v sov- jetski republiki Ukrajini, in sicer toliko, da se koruza in žitna še vedno izvažajo na Poljsko. Sovjet- ske oblasti so storile korake, da izvoz preneha toliko časa, dokler ne bo pomagano prizadetim pre- bivalcem ob Volgi.

W. L. Brown, tukašnji ravna- (Dalje na 3. strani).

TRUSTOVCI SO PROTI DELAVSTVU V MEHIKI.

TRUST ZA POLJSKE STROJE IN ORODJE NE KUPUJE VEČ PREDIVA V MEHIKI.

Pozledica tega je, da morajo ame- riški farmarji dražje plačevati vedlo.

Washington, D. C. (Federated Press). — Brzojavka, ki jo je od- poslal Felipe Carrillo, vpliven političar in član mehikškega kon- gresa, zastopa Jukatano, Robertu Habermanu, nahajajočemu se zdaj v Washingtonu na trgovski misliji za mehikško vlado, se čita: "Zainteresirajte delavske ban- ke za nakup prediva, ali agente neodvisnih tovarnarjev, da pride- jo v Jukatano, da nakupijo predi- vo. To je edina možnost, da se prihranijo obresti naših avrdnih in manjših plantažnikov."

Haberman je takoj opozoril se- natorja Ladda iz Severne Dako- te na položaj z namenom, da ta- koj stopi v svezu z vlado Severne Dakote, s farmersko organizacijo United States Grain Growers, Inc., in drugimi kupci, ki kupijo velike množice vedla in žitnih vred za prihodnje leto.

Izjavil je, da je ameriški trust za poljske stroje, ki je obemem tudi trust za vedlo, odklonil le- tos nakup prediva v Jukatano in bližnjih državah Kampeče in Ta- basko. Prediva niso hoteli več kupovati, ko je Obregonomova re- volucija zopet vnovstavila politič- no moč socialističnih delavcev v tej pokrajini. Trust se je odlo- čil, da umrli to nevarnost, ki gro- zi, da odpravi pomni delo v tro- pični Ameriki.

Farmarji v Združenih državah zdaj plačujejo višje cene za ve- sila, ki so nepravilna in dražja- ga filipinskega prediva, med tem ko leži štiri sto tisoč svežev ju- katanskega prediva v skladiščih v New Yorku in New Orleansu in čaka na kupec.

"V Mehiki imamo tovarno, v kateri bodo iz prediva delali ve- zilo in vrede," je rekel Haber- man. "Produkt želimo prodajati ameriškim farmarskim organiza- cijam, za plačilo pa vzamemo mo- ko in druge produkte z ameri- škimi farm, ki so jih te organizaci- je pri volji poslati nam. Mi upa- mo, da tako odpravimo posredo- valce."

Za kakšno nevarnost smatrajo posredovalce, prekupe in me- stariji odpravo posredovalcev pri- kupčijah po Mehikanih, dokazu- je resolucija, ki jo so sprejeli privatni bizniški interesi na kon- ferenci za odprto delavnico v Connecticutu. V tej resoluciji protestirajo proti pismu Villare- ala, mehikškega poljedelskega taj- nika, ki ga je pisal Wm. H. John- son, predsedniku Mednarodnega društva strojnikov, v katerem Villareal naroča Johnstону, da naj izroči mehikski vladi imena to- varnarjev v Združenih državah, ki so pravični napram organizira- nemu delavstvu. Resolucija bizni- škkih interesov na konvenciji v Connecticutu se glasi na nekem mestu:

"V omenjenem pismu se izjav- lja, da je namen mehikške vlade kupiti za več milijonov dolarjev poljskih strojev in opreme od to- varnarjev v Združenih državah, ki so pravični napram organizira- nemu delavstvu. Resolucija bizni- škkih interesov na konvenciji v Connecticutu se glasi na nekem mestu:

"Taka zahteva in priporočilo sta diskriminirajoča po tujemski vladi v dobro principa, ki je na- sproten interesom industrijskega življenja v Združenih državah in se naj smatra za neprijazen čin ljudstvu naroda, katere dobro- hotnost se išče."

ATENTAT NA SOCIALISTIČ- NEGA GOVERNORJA V MEHIKI NI USPEL.

Nogales, Sonora, Mehika, 1. avg. — Senakaj je prišla vest, da je bil pred par dnevi izvršen aten- tat na generala Mugico, gover- norja mehikške države Michoacan, ki je socialist. Napadaleci so bili oblačeni v vojaško uniformo, to- da governorjeva telesna straža je dva ubila in ranila več drugih, predno so izvršili svoj namen. Ob- toženi so klerikaleci.

FRANCE JE OBTOKIL AMERIČANA ZAROTE.

Senator pravi, da je ameriški ko- misar Rdečega križa pomagal pri revolvi v Kronštatu.

APEL NA MEDNARODNI PRO- LETARIJAT.

Riga, 3. avg. — Senator Joseph Irwing France iz Marylanda, ki se je pred nekaj dnevi vrnil iz Sovjetske Rusije in ki je anodi odpotoval v Berlin, je pred svo- jim odhodom obtočil drs. Edwarda W. Ryana, komisarja ameri- škega Rdečega križa v baltičkih državah, da je pomagal organizi- rati znano belo revolto v Kron- štatu prošlo zimo. France je po- vabil Ryana v svojo sobo v tuka- šnjem hotelu in ga obtočil, rekod, da je videl dokaze v arhivih so- jetskega komisarjata za zunanje zadeve v Moskvi. Senator je de- jal, da svojo obtožbo ponovi v senatni zbornici kakor hitro se vrne v Washington.

Komisar Ryan je posebej rekal, da je obtožba smešna in da se France meša. Tukašnji ameriški uradniki tudi take obtožbe.

London, 3. avg. — "Daily He- rald", glasilo Labor Party, je danes objavil apel izvrševalnega o- bora tretje internacionale na med- narodni proletarijat, ki je bil predvčeršnjim razposlan brez- blišnim potom iz Moskve po svetu. Odbor apelira na delavce vsake- sveta, da naj ponovno preprečijo intervenčno gibanje svetovnih imperialistov zoper Sovjetsko Ru- sijo; obenem prosi odbor, da naj delavci zavrnejo kapitalistične vlade v svojih deželah, ki stavijo Rusiji protirevolucionarne pogo- je za borno pomoč, katero objub- ljaajo za onemoglo ljudstvo v gla- dujočih ruskih provincah.

"Sedem let imperialistične in civilne vojne je izpralo Rusijo in jo skoro uničilo, a zdaj je pri- šel ta udarec," se glasi apel. "Sovjetska Rusija se je bojevala in trpela za ves mednarodni pro- letarijat in v svojem boju s svetov- nim kapitalizmom je dobila krvave- rane."

Apel obtožuje ameriško in an- gleško vlado, da bi radi dali ru- skemu delavskemu razredu skor- jejo kruha in s tem dobili priho- dost, organizirati kontrarevoluci- jo na ruskih tleh, ter nadaljuje:

"Vladi Amerike in Anglije se zdaj vedeta kakor da nič ne vsta o bedi ruskega ljudstva, kljub temu pa mrzlo ponujata pomoč pod pogojem, da naj Sovjetska Rusija prepusti svoje zadeve nji- ma, oziroma njunim imenovanec in ruski protirevolucionarni bur- žoaziji. — Proletariki morje in žene vsake sveta, ne pozabite, da je za vas tekla kri ruskega dela- vac! Preprečite načrte svetovnih kapitalistov!"

Predstavniki trindvajsetih drž- av so podpisali apel. Iz njih in Troekij sta podpisana v imenu Rusije.

Sovjetska vlada v Mongoliji?

Berlin, 3. avg. — Iz Moskve je prišla vest, da je v Mongoliji u- stanovljen sovjetski režim.

strokovno organiziranemu dela- vstvu. Delavstvo se seveda smeja tej pajacadi.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE POSREDOVNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POSREDOVNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stika s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oglepaju n. pr. (Junij 1921) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

POSLEDICE IZGUBLJENE STAVKE SE ŽE OBČUTUJO V MORNARSKI ORGANIZACIJI.

Privatni parobrodni interesi so mislili, če porazijo organizirane mornarje v mednem gibanju, da so uničili mornarsko organizacijo. Zmotili so se, kakor se zmotili vsi podjetniki in privatni bizniški interesi, ki so delali kdaj take zaključke.

Kdor opazuje delavsko gibanje trezno v sedanjem času, je prišel že zdavnaj do zaključka, da delavci ne pridejo iz nobenega boja s privatnimi podjetniki poraženi. Lahko izgube eno bitko, tudi dve, ali delavci se bodo takoj vprašali, zakaj so izgubili bitko.

Stavka mornarjev je izgubljena. In mornarji so se vprašali, kaj je zakrivilo poraz v tej bitki. Na to vprašanje so dobili odgovor, da sta poraz zakrivila taktika njih voditeljev in starokopitna forma organizacije.

V prvi vrsti se je izlila jeza na njih voditelje. Nekateri voditelji, ki so se upirali, da se forma organizacije spremeni, so že postali žrtve novega gibanja, ki stremi za tem, da mornarska organizacija dobi tesnejše stike z organizacijami drugih transportnih delavcev.

Furuseh, predsednik Mednarodne mornarske unije, se je odpeljal v San Francisco, da reši od stare organizacije, kar se da rešiti. Saj tako se je izrazil, predno je odpotoval na zapad. Najbrž se pa sploh ne bo dalo nič rešiti, kajti poročila govore, da imajo tisti, ki so za reorganizacijo mornarske unije veliko večino za sabo.

Zagovorniki nove forme pravijo: Mi smo stavkali, organizirani pristanišni delavci so pa delali na ladijah, na katerih so bili stavkokaški mornarji. Organizirani vozniki so dovažali in odvažali blago, čeprav so vedeli, da je moštvo na ladiji sestavljeno iz stavkokazov. Vsega tega bi ne bilo, če bi bili vsi transportni delavci organizirani v eni organizaciji in bi imeli skupno pogodbo z ladijskimi lastniki.

To je glavni argument inzurgentov v mornarski organizaciji in ta argument drži, kajti pridobili so zanj večino.

Forma strokovne organizacije je v Ameriki v nekaterih industrijah zelo konzervativna in se skoraj nič ali pa prav malo loči od nekdanje srednjeveške cehovske organizacije rokodelskih pomočnikov in mojstrov. Podjetniki so pa že zdavnaj spoznali, da morajo reorganizirati svoja podjetja in tudi svoje organizacije. Pri podjetniških lahko opazimo, da so vedno bolj centralizirana njih podjetja. Stari trusti se pojačujejo, novi se ustvarjajo. Pa tudi njih organizacije se spreminjajo. Pri njih lahko opazimo, da so organizirani lokalno, te lokalne organizacije so združene v državne, državne organizacije pa v narodne, ki imajo po en odbor za eno industrijo v Združenih državah. Nad temi organizacijami so druge organizacije kot na pr. trgovska zbornica, ki zopet zastopa vse industrije najprvo v enem kraju, po tem v eni državi, trgovska zbornica Združenih držav pa zastopa interese vseh privatnih in bizniških interesov ne le v enem kraju, ampak povsod. Svoj sedež ima v Washingtonu, kjer se nahaja kongres in prebivajo vladni funkcionarji. Podjetniška organizacija je že precej popolna in se še spopolnjuje. Od tukaj prihaja tudi podjetniška moč, ki se pokaže v vsakem boju s delavci, ob času vsake stavke, pa tudi v zakonodajnih zbornicah. Ameriško delavstvo ni tako trdno organizirano in od tukaj prihaja, da delavstvo izgubi marsikatero bitko, o kateri je bilo prepričano v začetku boja, da jo prav zanesljivo dobi.

Počasi prihaja med delavce duh, da je treba delavske organizacije reorganizirati. Delavci v eni industriji morajo imeti tesnejše stike med sabo, kajti nemogoče je dobiti stavko, če na pr. stavkajo pekovski delavci, vozniki, ki razvažajo kruh, pa lepo delajo, čeprav razvažajo stavkokaški kruh. Kar dela v eni industriji, spada v eno organizacijo, pravijo delavci, ki so spoznali napake stare organizacijske forme.

In taka reorganizacija se zdaj vrši v mornarski organizaciji. Če bo večina ostala prežeta z duhom, da se morajo transportni delavci združiti tesneje, če hočejo zmagovati, tedaj bo nova forma organizacije sprejeta. Če pa ni še tega spoznanja, tedaj bo ostala še stara organizacijska forma do prihodnje izgubljene bitke.

DOPISI.

Gilbert, Idaho. — Dne 28. julija se je potresel naš sobrat Frank Lah. Padel mu je velik kamen na glavo, vsled česar je bil takoj mrtev. Zaprta vdova Rozo, s katero se je oženil šele pred par meseci. Pokojnik je bil kot tajnik pri društvu "Sparta" št. 61 skozi več let in se je vedno dobro poznal. Poznan je bil po vsi okolici Gilbert in vsi občujemo njegovo izgubo. Naj mu bode lahka zemlja.

Vrlo moramo biti ponosni na našega društvenega predsednika sobrata Franka Rozicha, kateri si je dal toliko truda z umrliim sobratom. Dokazano je, da ima on razum in ljubezen do našega društva in sobratov, ter dela iz srca za dobrobit društva. Podtajniki Jos. E. Carley.

Idaho. — Ker so dopisi iz te nasebine jako redki, hočem popisati, kako se imamo v ti suhi Idaho.

Delavske razmere so dočela slabše, ker tu obratuje samo ena jama, to je Morning Mine. Prišakajo nam, da delamo skoraj 10 ur na dan, kaj pa čemo, sedaj v teh slabih dneh in v ti veliki brezposelnosti. Kadar je ura za ubozega delavca, tedaj spijo njegove oči. On ne vidi in ne misli na prihodnost in tako trpimo, kakor tisti črv v hrepu, ki misli, da ni nikjer boljša. Vse boljše bi bilo, ako bi se delavci zložili in organizirali, ker v slogi je moč.

Večkrat prebiram kak dopis od gospodov pekarjev, kako se imajo dobro pri brisanju ponvice in kozice. Lotila se me je pekarška ljubosumnost in sklenil sem agitirati, da tudi tukaj ustanovimo pekarški klub. Šlo je potrditi in hitro sem pridobil nekaj novih članov, da smo si skupne izvolili predsednika novoustanovljenemu klubu. Brat Tine je predlagal Franceta, da se-on dobro razume s računanjem na ščole in tudi karta poma. Vse je uploščeno in storjeno. Francet je vstal in se brndil, kakor izmiska Mica, ko je govoril župnik vprašal: "Mica vprašam vas, ali hočete vzeti Jaka za svojega moža?" Mica: "Nak". Župnik proti Jaku: "Jas vaju ne morem poročiti, ker Mica ni pri volji". Mica je hitela topot so v solzah: "O gospod župnik, saj ga rada vzamem, samo, da bi drugi ljudje ne rekli, da se mu ponujam."

Prav tako se je tudi našemu Francetu brala iz oči zadovoljnost in ponos, da je ta večja glava pri hiši. Prižal si je cigaro in pomagal z ušesi. No, fantje ga dobe za "občerkoh". Vse je šlo lepo in pošteno. V soboto je kramar pripeljal lepo debelo kokoško, ki smo jo alaynostno sprejeli in komaj čakali, kakor se bodedo mastili s dobro nadevanim "šikenom". Toda ne sreča; res je bila dobro nadevana, ker jo je posabili olistiti in zadnji del izrezali. Pospravilam vse gr. pekarje širim Ameriško Prosveto pa mnogo naročnikov. — Pečlar.

Cleveland, O. — Krana voznja iz Chicago v Cleveland. — Bil sem po opravih v Chicagu oziroma na seji gl. odbora SDPZ, in SNPZ. Odpravil sem se na pot nazaj domov na večer 27. julija. Pomo v noč sem čakal vlaka na železniški postaji v nadi, da se pripeljem prej ko mogoče nazaj v Cleveland.

Na postaji v Chicagu sva se sešla s sobratom Petrovičem, kateri se je tudi vračal in se je gl. odbora, vesel sem bil svidenja z njim, vlad kratkočasne vožnje. Na vlak št. 28. N. Y. C železnice sva vstopila ob 11.15 ponoči, kurjač je takoj precej dobro zakuril in odinili smo; vlak je vozil precej dobro do okrog ene ure časa, ko pa je bila ura nekaj čez polnoč je zavozil vlak na odprtem indijanskem polju, pri nekem križišču v pet ton težki avtomobil, vlak je dotlenil trnek zaenkrat pograbil in ga odnesel kakih sto korakov svoje pot po tratičnikah naprej, kar nasenkrat pa nekaj zahrčuši in vlak je bil v tiri in deloma vsi vozovi s obojem vred v jaku tik železniškega tira, takoj po koliziji nisem mogel biti takoj navzoč nesreči, ker sva se s svojim kolegom nahajala v zadnjih vozovih. Kot je bilo opaziti je bila zdravniška pomoč takoj na lieu mesta in zapazili smo, da je bilo na lici mnogo ranjenecov. Težka lakonotiva je še malo hropela zraven

proge v neki koruzi in leta je potekala za seboj deloma vna vozove ležečih treh zadnjih vozov, kar jaz in moj kolega sva sročito prestala krivo valed zadnjih vozov v katerih sva se nahajala. Kakih 6 do 7 vozov je bilo vniženih za nedolgo zopetno rabo. Vozovi so bili vsi jekleni ter sreča je bila, da niso bili iz lesa sicer bi bila strašna z mnogimi mrtvimi.

Na kraju nesreče smo morali potem čakati pet ur po koliziji predno nas je mogel odpeljati drugi vlak, da smo bili toliko časa pridržani je bil vzrok, ker so bili zraven železniške proge bzojavni drogi, podrti od pritiska teže vozov, da ni bilo mogoče takoj naznaniti nesreče na spadaloda mesta.

Močne tratičnice so bile tako zvite, kakor bi se bile razbile v najhujšem ognju, pa vse od moči strašne teže vlaka, skoraj neverjetno ako človek ni prišel takim dogodijajem.

Na lieu mesta je bila takoj velika množica ljudi iz bližnje farmarske nasebine in tudi od daleč je bilo ljudstvo, da si ogleda nesrečo.

Dasiravno sem se že dosti vozil po železnicah, še nisem do sedaj nikdar naletel na slšno nesrečo in ravno sedaj na moji prvi vožnji iz Chicaga sem bil navzoč nesreči, k sreči nisem nič prižadet nesreče, kakor tudi moj kolega ne, malo straha sva doživela, katerega ne bodedo nikdar pozabil, posebno pa, kadar se bode treba voziti po noči po železnicah. Prepečal sem se, da na dolgi vožnji posebno po noči, so najbolj sigurni zadnji vozovi vlaka.

Moje prvo potovanje iz Chicaga v Cleveland me je tako prestrašilo, sem se unvel, da v Chicagu me poidem nikdar več, v Cleveland sva se srečno pripeljala pet ur pomeje, kot določa čas voznega reda razbitega vlaka.

John Proster.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press).

Za generalno stavko v San Francisco so se do zdaj izrekle sledeče unije v mestu in okolici (Oakland): sidarji, strojniki, tesarji, plekarji, lopolci plakatov, izdelovalci lobov, vozniki lodu, zlatarski delavci, kurjači, mornarji, polagalci vodovodnih cevi, izdelovalci vzorov, združeni splošni delavci (united laborers) in strehokrovec. Ena sama unija (strehokrovec v Oaklandu) je do danes glasovala proti stavki. Mnoge unije še niso naznanile izida glasovanja ali pa še niso glasovale. Konferenčni odbor, ki dela priprave za stavko, je prejel informacije, da se mnogi odboriki in voditelji starih rokodelskih uni in na vse načine protijo strokovnemu gibanju, toda članstvo je kljub temu glasovalo za stavko. Neka unija je sprejela resolucijo, ki obsoja svoje lastne odborike a sledečimi besedami: "Siti smo že voditeljev, ki so boljše agentje delodajalcev kakor pa nas, ki smo jih izvolili." Odbor je naredil načrt za veliko terno kolonijo junaj mesta v službu generalne stavke za one delavce, ki ne bodo mogli plačevati stanarine.

Mednarodni svet strokovnih in industrijskih uni je na svojem prvem kongresu v Moskvi izvolil štiril ekskutivne odborike iz Rusije, po dva iz Nemčije, Anglije, Francije, Amerike, Italije, Španije in Čehoslovakije in po enega odborika iz vseh drugih držav, ki so bile zastopane na kongresu. Izvoljen je izvoljen predsednikom ekskutivne. Mann iz Anglije in Meyer iz Nemčije pa podpredsednikoma.

Preloča stavka banjarških delavcev v New Yorku je odložena najmanj za dva tedna. Sedanja pogodba med organizacijo in delodajalec je podaljšana od 1. do 15. avgusta in v tem času se mora darvna medzini snor.

Izpor papirničarjev v Rhinelanderju, Wis., ki je trajal od 6. aprila, je bil te dni končan. Delavci so morali sprejeti znizano mezo, toda družba je pogorela s svojo zahtevo za odprto delavnico. Uposliti mora nazaj vse unijske delavce in tudi tiste, ki jih je dala vreči v ječo.

Stavka tkalcev v Worcesterju, Mass., je bila končana 30. julija s kompromisom. Delavci so sprejeli 10 do 20 odstotno znižanje meze, družba je pa omaknila svojo zahtevu za odprto delavnico.

Enrico Caruso.

Dne 2. avgusta je umrl v Neaplju v Italiji Enrico Caruso. Z njim leže v grobu največji operni pevec na svetu. Sogar čudovit in nesveto dočastven glas mu je pridobil neveljavno slavo.

Glasov Caruso nam je malo znan. Pravijo, da je bil sin mornarja, ki je hotel, da bo tudi Enrico to, kar je bil oče, toda natura, ki ga je obdarila s krasnim pevskim glasom, je prekrizala očetove račune. Ko je bil star 11 let, ga je neki cerkven organist slišal peti popularno melodijo in petje ga je tako prevzelo, da je vzel fanta v svoj pevski zbor na korn. To je bil začetek. Njegova kariera v operi se je začela leta 1895, ko je bil star 22 let, v neapelskem gledališču Teatro Nuovo. Od tedaj je hitro rastla njegova slava. Pol je navadno glavne operne vloge v Milanu, Parizu, New Yorku, Chicagu, v Južni Ameriki in na Kubi. Zadnja leta je bil stalno angažiran na Metropolitanu operi v New Yorku. O njegovem krasnem tenorju, s katerim je neštokrat očaral poslušalce, so sodeli kritiki, da je bil "naturalni dar ptice pevke." Na srečo se je milina njegovega glasu ohranila v nebrojnih fonografskih ploščah, na katerih so edinstven njegove najboljše operne selekcije iz "Rigoletta," "Carmen," "Hampton" et "Della" in drugih opernih skladb. — Bilo je laskavo jeno, ko je Caruso prvič zadel v New Yorku. Ravno med petjem na nekem koncertu je moral prenehati in takrat so poročali listi, da se mu je bila utrgala krvna žilica v grlu. Od takrat ni več pel. Zdaj je prišlo na dan, da je bil trkrat operiran, toda ne v grlu, temveč na trebušni mreni, ki se mu je gnajla. Ta bolezen ga je pokopala. Ko je zapustil New York in odpotoval s svojo ženo v Italijo, je obljubil, da se gotovo vrne in da bo zopet pel. Šel pa je v domovino umreti.

Poročilo se glasi, da je Caruso zapustil 50 milijonov lir. To je mogoče. Njegovi angažmaji v operi so bili sijajno plačani. Dobil je najmanj pol milijona dolarjev na leto. Na vsilku svoje kariere v New Yorku je prejel \$3000 za vsak večer, ko je pel v Metropolitanu operi, dočim je dobil v Havani za eno samo noč \$10,000. Svoječasno je pa v Neaplju pel za sto frankov (\$25) na večer!

In Caruso je zaslužil te milijone! Navsezadnje je to posttranska reč. Človek, Italijan, katoličan in milijonar Caruso je nam posttranska stvar — umetnik Caruso je tisti, ki ga slavi ves kulturni svet. Italija naj vzame njegovo truplo in ga shrani kakor se spodobi, ampak njegov duh, njegov umetniški rekord ni italijanski, svetoven je, mednaroden — dasiravno, na žalost, si ga je pri lastila mednarodna buržoazija, kajti delavci, ki tudi rad uživa umetniško petje kakor slike in druge proizvode umetnosti, ni imel ardestev, da bi bil poslušal Carusove opere.

Čast umetniku! Čast njegove mu spominu!

Negovanje deteta tekom poletja.

VI.

(Iz tujejez. inf. urada.)

New York, N. Y. — Ako dojenček iz kakršnegakoli razloga ne more dobiti materinega mleka, ga je treba hraniti s pomočjo steklenice. Edino dobro nadomestilo za materino mleko, je kravje mleko in nikaka hrana deteta ne more rediti, ako ni v njej mleka. Mati mora skrbno paziti, da si zagotovi zalogo čistega mleka; da je isto hladno in snažno na dohavi, ter tako ostane do porabe in ga nato priredi primerno starosti, teži in prebavi deteta. Ako le mogoče, naj si mati preskrbi uradno odobreno mleko (certified milk), ali pa najboljšo kakovost pasteuriziranega. Ako takega mleka ni pri roki, tedaj je treba mleko zavreti. Najboljša oblika konzerviranega mleka za dojenčka je mlečni suhi prah, toda tega naj se ne uporablja, ako je pri roki dobro sveže mleko. Povprečna količina, ki ga dete zavzima v gotovi starosti je sledeča:

Starost:
1—3 dni star 1½ unca,
1 teden 1 do 2 unca,
1 mesec 2½ do 3½ unca,
3 mesece 4—5 unca,
6 mesecev 6 unca,
8 mesecev 8 unca.

Drobiž.

od blisa in žalosti.

— Trije gluhočemi, ženska in dva moška so se zabavali na Warton St. v Philadelphiji, ko so nenadoma planili iz nekake avtomobila zlikavel. Oropali so neko skupino ljudi in odvedli mlado žensko v avtomobil. Gluhočemi pa so jim odhod preprečili z napadom na avtomobil in privleli policijo, ki je roparje polovila.

— V Nemčiji se zopet neverjetno množe konkurenci. V juniju namem jih je bilo 321, dočim tanga meseca samo 284 in v aprilu 267. V prvi polovici leta 1920 je bilo skupno 1610 konkurencij, dočim je bilo prejšnjega pol leta le 455 konkurencij. Dasiravno je število konkurencij vedno večje, še ne dosega predvojnega, ki jih je bilo v prvi polovici leta 1914: 4487.

— Francija je sklenila, da svoje armade ne bo več zmanjšala, kar se je poročalo in sklepalo v armadnem budgetu v parlamentu in določilo za armado znesek 5 milijonov. — Vsta letnih izdatkov za armado v Franciji prekaša izdatke za armado pred vojno dvajsetkrat.

— Mrs. Ana Heilman je izjavila pred sodiščem, da je umorila svojega štirimesecnega otroka z u-darcem s kopitom revolverja in nato skusila še sebe usmrtiti, toda orožje je bilo pokvarjeno. Kakor pravi, je storila iz prepričanja, da nikdar ne bi mogla otroka dobro vzgojiti. Ima še dva otroka in njen soprog je kot superintendent pri pločevinasti Shipbuilding korporaciji.

— V kanadskem gorovju pri Banffu, Alberta, sta se ponesrečila dr. W. E. Stone in njegova soproga. Ko je skušal rešiti soprogo ob nekem robu reke na Asnone, se mu je spodrsnilo in se je pri padcu ubil. Plezal je po nekem slemenu, da prinese čez svojo ženo, toda izgubil je pri tem ravnotežje in padel v prepad. Soprogo so našli po daljšem času teško poškodovano in jo odvedli v bolnico.

— 40-letna vdova Mary Riela-der in njena 12-letna hčer iz Manhattan, ki sta bili na počitnicah v Garretsovem domu sta šli h kanalu. Hčerka je znala dobro plavati, toda klub temu kmalu klicala na pomoč. Mati, dasiravno ni znala plavati, je skočila v vodo in vtonila. Tudi hčer ni mogla doseči obrežja in je vtonila. Kot priča je bila sama mlada Garretsonova Edith, ki je tekla povedati očetu.

— Pri gradnji nekega mlina v Bayreuthu na Nemškem so uporabili 100 stotov nadomestne kave za zidavo vodne struge, posneje pa za blato. To zmes, tako plje neki dopisnik v upravičeni jezi, smo morali uporabljati tekom dolgih pet let za pijače in ljudje, ki so to prodajali, so postali težki bogataši.

— Herbert Hoover, trgovski tajnik, je izjavil, da je obljubljen, da bo ameriška pomožna administracija posredovala, da dobljo revni otroci v Šleziji živčja, ako se ji zagotovi prsto gibanje in bo varnost ameriškim pomožnim delavcem zagotovljena.

FOSTER BO GOVORIL V OHIO CAGU NA LABOR DAY.

Chicago, Ill. — Čikaška delavska federacija je naznanila v te-rek, da priredi za letošnji Delavski dan gigantično proslavo, ki bo trajala tri dni. Na programu so koncertne točke, govori, atletične vaje in razne igre.

Med govorniki, ki nastopijo, so William J. Bryan, Ignac Padewski, senatorja LaFollette in France, predstavniki irske republike, nemškega predsednika Eberta in mehiške vlade, William Dunn, urednik "Butte Bulletin", in William Z. Foster, ki je zdaj na potu iz Sovjetske Rusije.

KDO SPRAVI DORIČEK?

Milwaukee, Wis. — Od petega avgusta naprej bodo konzumentje plačevali kvort mleka po deset centov. Mlekarji bodo plačali farmarjem za osem galon mleka \$1.77, prejeti bodo zanj pa najmanj \$3.20. Razlika v ceni pri o-smih galonih je \$1.43.

V Chicagu je pa za konzumente še huje, kajti plačati morajo kvort mleka po štirinajst centov.

Pertinčarjevo pomlajenje.

Sanjska povest.

Spisal ETRIN KRISTAN.

(Dalje.)

"Mislim, da nisem najslabotnejši."

"Če se kaj zanašate nase, bi bilo že še nekaj tukaj."

"Le povejte! Vsakega dela se lotim seveda, provizorno."

"Pri požarni brambli. Ali poguma je treba—"

"Ker je tam štrajk," je zabundal tuj, nekoliko tolst in raskav glas vmes.

Zorko se je ozrl. V kotu na klopi je sedel, s hrbtom in z glavo naslonjen na zid, star delavec v ponošeni obleki. Nad visokim, strnim čelom so se mu mešili še gosti, a večinoma posiveli lasje, kakor da so pač občutili glavnikove poteze, a so si vendar poiskali svojo lego. Obrvi nad očmi je bilo primerjati dvema vrstama grmičev nad jezema; ležečima v globoki, temni vdolbini. Nos je bil močan, a pravilen. Lici je pokrivala in vese obraz obdajala gosta, dolga, z nečistimi svetlimi nitmi pretkana temna brada.

"Kdo vas je vprašal?" je zapiskal uradnik in pogledal moža čez naočnike, ki jih je z naglo kretnjo glave pomaknil na kraj nosa. "Tukaj imamo posredovati delo," je gordinjal migajoč s trepalnicami.

"Pošteno delo!" se je oglašil oni iz kota, počasi izrekajoč besedi in naglašajoč zlog za zlogom.

Uradnik je dvignil rame in iztegoval skrajšani vrat.

"Glasno vam ni treba misliti," je momljaj, "na tihem pa kritizirate zaradi mene ves svet."

Očividno se je trudil, da bi upravljal strogo v svoje besede, pa se mu ni posrečilo, ker mu najbrže ni prihajalo od are.

Delavec je nadaljeval, ne da bi se količkaj premaknil, in z enakomernim glasom:

"Sramota je, da se priporoča v javnem uradu poštenim ljudem sramotno delo. Požarna bramba štrajka. To je boj. Izdajstvo je v vsakem boju podlo. Tukaj pa vabite ljudi, naj postanejo izdajalec."

Uradnik je globoko sklonil glavo, da je mogel čez naočnike pogledati na vse strani. Potem je povzel napol šepetaje:

"Vi, Andrej, če ne boste tiho, vam pokažem vrata. Kaj pa mislite, če bi vas kdo alikal? Jaz sem uradnik in moram izpolnjevati svojo dolžnost, kakor mi je ukazano. Tudi jaz imam doma ženo in otroke."

"Že prav, že prav," je odgovoril delavec. "Ob kruh vas ne maram pripraviti. Jutri pridem vprašati, če bo kaj. Z Bogom!"

Vstal je.

"Zakaj? Zakaj?" je sopihal uradnik. "Saj vas nisem spodil. Počakajte! Lahko še kdo pride, pa dobite takoj delo."

"Jutri pridem, če sedim tukaj, ne morem molčati. Zdi se mi, da sem deležen hudodelstva, če mirno gledam, kako vabite ljudi v neznačajnost. Ne svidenjem."

Odšel je. Zorko je dolgo gledal za njim. Zdelo se mu je, kakor da je že videl tega človeka, ali nikakor se ni mogel spomniti, kje in kdaj. Nemara pa je bil le komu podoben...

Vrnil se je k uradniku.

"Kaj je pri požarni brambli?" je vprašal. Uradnik ga je dvomljivo pogledal.

"Saj ste menda štali v časopisih."

"Te čitam sploh malokdaj, zadnji čas pa sploh ne. Kaj je torej?"

"Hm! Delavec je povedal."

"Da je stavka, da. Ali zakaj?"

"Zakaj bi neki bila stavka? Zato, ker jim gospodje ne dajo tega, kar zahtevajo."

"In zdaj iščete druge ljudi namesto njih?"

"Seveda. Kaj pa bi bilo, če izbruhne ogenj?"

"Kakšno službo bi jaz mogel dobiti?"

"Zglasiti bi se morali pri poveljniku. Vam bi že dali kaj boljšega. Ampak —"

"Ampak kaj?"

"Hm!"

"Zakaj ne govorite?"

"Šlihihih ste delavec."

"Da. Ali povedal sem vam, kaj da sem. Odkod naj poznam delavke navade in proletarsko moralo? Pripovedujete mi, da bi pri požarni brambli dobil službo, obenem pa se vedete tako, kakor da mi hočete odsvetovati."

"Bog ne daj, Bog ne daj! Jaz izpolnjujem svojo dolžnost, gospod. Kar je predpisano, je predpisano."

"Že razumem. Bojite se govoriti, kakor vam je pri duši, ker bi bil jaz lahko vohun in denunciant. Pa nisem. To mi lahko verjamete. Le resnico bi rad vedel. Preživetje se moram, dokler ne dobim zepet takega kruha, ki je zame. Kaj naj torej storim?"

"Stopite bliže!" je zašepetal uradnik. "Zaupam vam, da me ne izdaste. Jaz mislim tako: Uslužbenec gotovo zmagajo. Gospodje računajo, da je dosti brezposelnih ljudi. To je že res. Ali tudi brezposelnih delavci imajo vest. Pri nas se jih je priglasilo v treh dneh petnajst. Kaj je to? Kaj naj začne z njimi? Če jih dobe sto, dvesto, ni to nič. In če bi jih dobili petsto! Saj ni dovolj, da se obide brambovska obleka; od danes do jutri se nihče ne nauči gasiti. Prej ali slej bodo gospodje morali odnehati. In kdor bo danes sprejel v službo, bo odpuščen, kadar zmagajo uslužbeni."

"Hvala vam za to pojasnilo! Toda jaz ne iščem pri požarni brambli stalne službe. Za to pač nisem štirinal."

"Da, da. Za nekoliko dni že pridete pod streho. Če vam to kaj pomaga... Zdaj sprejmemo vsakega. Predpisana je zdravniška preiskava, ali jaz ne verjamem prav... Ljudi bi radi dobili, da bi uslužbenec aree slezlo v hlače..."

"Pa mislite, da jim ne bo?"

"Ne bo, ne bo. Ne verjamem."

"Torej pa uslužbenec ne škodujem, sebi pa pomagam, če sprejemem službo."

"Hm — mogoče..."

Zorko se je dal vpisati. Dobil je nakaznico in odšel k poveljniku. Niso ga mnogo izpraševali, sprejeli so ga samo začasno, češ, da se mora še praktično dognati, če je v vsakem oziru sposoben za službo. Dali so mu tiskane predpise z opombo, da naj jih prečita; z ozirom na njegovo omiko da mu jih ni treba posebej razlagati. Potem je oblekel službeno obleko in šel na stražo.

Seznani se je z novimi tovariši. Povedali so si imena, potem so pa molčali. Zdelo se mu je, da ga gledajo nekateri nezaupno, nekateri pa celo zaničljivo.

Čez nekaj časa je pristopil dolg, suh človek in ga vprašal, če ima kaj tobaka.

"Žal, ne kadim," je odgovoril Zorko.

"Kaj ti bo žal, če res ne kadíš?" je dejal oni.

"Žal je človeku, če kadil, pa nima tobaka; če pije, pa nima vina."

"Šmenta! Kaj ti vse veš?" se je oglašil debeluh jaza mize, po kateri je a svinčnikom risal imaginarne podobe. "Da si s tako učenostjo prišel sem. Mar bi bil rajši postal profesor!"

"Saj ni popolnoma neumno, kar praviš," je odgovoril suhec. "Le prepozno mi to svetujete. Zapišim si pa, če pridem še kdaj na svet. A ti bi bil že zdaj lahko drugod, ko znaš drugim tako pametno svetovati. Sam se ne moreš bahati niti s tem, da si gasilec za dva dni in še stavkokaz povrh."

"Ti! Jezik za zobe!" je siknil debeluharjev sosed, ki je doslej molčal, čitajoč iz knjižice, ki jo je držal pod mizo, kakor da jo skriva.

"No, no!" je ironično miril debeli. "Kaj se boš jezil zaradi resnice? Stavkokazi smo vsi, le da si ti še neumen povrh." Hudomuho ga je sunil med rebra in se nasmajal, ne da bi se zmedil za sosedov beani pogled. Tudi nekateri drugi tovariši so se smejali. Debeluh je nadaljeval:

"Jaz vem, da dobim breo, ko bo štrajk pri kraju. Ti pa misliš, da pojdeš še kot gasilski vodja v pokoj in da te imajo v časti, ker te potrebujejo za štirindvajset ur. Vroča kaša, prijatelji, vroča."

"Nore!" je zarohnel hudi sosed. "Ti lahko dobiš breo, meni so pa obljubili, da ostanem. In tudi napredoval bom. Zame vedo, da nisem socialist in anarhist. Kaj si ti, pa nihče ne ve."

Debeluh se je zakrohotal, da so sažvenketale šipe.

"Tebi so obljubili! Glej no, glej! Če bi bil pametnejši, bi te vprašal, če si že kdaj alikal, kaj je vis major."

"Misliš, da si učen, če si pobral kakšno francosko besedo. Ampak tvoji majorji me nič ne brigajo. Mene poznajo."

"I seveda te poznajo, zato te tudi spoštujejo kakor riba žabo. Ali kadar se vrnejo stari gasilci, te vržejo tako na tlak kakor nas. In če se boš kaj skliceval na obljubo, ti poreko, da je to vis major, če nočejo prejšnji uslužbeni delati s stavkokazi."

"Nehaj a to besedo!"

"I zakaj si pa postal stavkokaz, če te bese da boli?"

"Žaliti se ne dam!"

"A žaliti? Kaj praviš! Užaljen si, če ti kdo pove resnico?"

"Razburjeni gasilec je planil po konci in dvignil roko, v kateri je imel knjižico, kakor da je hotel udariti. Debeluh se je sklonil nazaj, pet drugih gasilcev je poskočilo. Dvignjena roka je brezmočno padla.

"Taka meviš, pa bi se pretopal!" je zaklical eden.

Suhec je dejal mirno:

"Pritožiti se pojdi. Nas obsedijo in ker bo to preveč dela za enega krvnika, te vzame za pomočnika. To je tudi lepa služba."

Debeluhov sosed je spoznal, da je osamljen in je sedel v kot. Na drugi strani se je oglašil priletel mož:

"Stavkokaz gor, stavkokaz dol! Lakota po vsako čast."

"Čast je v fraku in pod cilindrom," je pripomnil drugi.

"Kaj pa prodavate?" je zakrutil očiten pijanec.

"Če hočem delati, ne bom vprašal nikogar, najmanj pa kakšna rdečkarja."

Debeluh se je zopet nasmajal:

"Torej pa tudi samega sebe ne smeš vprašati. Saj ti je na nosu zapisano, da si rdečkar."

"Sram bi me bilo, če bi mi bil nos tako blede, kakor je tvoj. To je znamenje, da se moj nos nič ne boji."

"Le vode", je zbedel debeluh. "No, za ta teden bo že žganje; potem bo pa za nekaj časa križ, kadar nam zažele srečno pot."

"Kaj me briga!" se je namrdnil pijanec.

"Kdor ima korajžje, se že preživi."

"Četudi na državne stroške", je zabellil suhec.

"Ti ne. Ti si prevelika šleva."

"Nemara imaš prav. S policijo nimam rad opravka."

"Šleva, pravim. S Turkom se ne morem vojskovati, s policijo se lahko. Zakaj se ne bi?"

"Pa se!"

Pijanec se je razvnel.

"Misliš, da se baham. A! Dobro vem, kaj govorim. Dvakrat so me vjeli. Kaj je to? Dvakrat sem jih zvodil za nos."

"Verjamem."

"He! Misliš, da je to kar tako? Za moj poklic je treba soli v glavi. Le čakaj, o meni še kaj zveš!"

(Dalje prihodnjič.)

Novice iz Jugoslavije.

REAKCIJA NA DELU.

Pod naslovom "Politiški izgledi" pišejo beograđke "Socialističke radničke novine" med drugim:

"S sprejetjem ustave je zaključena druga faza našega političnega življenja. Večina, a katere je bila ustava sprejeta, je bila vladajoči buržoaziji potrebna, da dobi moralno oporo za vse tisto, kar je nameravala početi potem, ko se sprejme ustava. Da je buržoazija prišla do svojega cilja, je dajala koncesije do gotovih mej in je pustila opozicijskonce, da so se relativno svobodno razvijali do sprejetja ustave. Zato se ta doba naše politične zgodovine lahko imenuje doba negotovosti, neodločnosti in čakanja."

Po sprejetju ustave šele naj je državni režim dobil svojo določeno fiziognomijo. In ravno v času, ko se je buržoazija pripravljala, da svoje nadere, omogočene s sprejetjem ustave, začne izvajati, se je izvršil atentat, ki bo služil buržoaziji kot voda na njen mlin. Zmaga velekapitalističnih strank v ustavotvornem boju je pokazala, da ima vladajoča buržoazija premoč nad vsemi opozicijskimi strankami. Ustavni boj je končal s bankrotstvom ne samo onih opozicijskih strank, ki so bile zapustile konstituinto, temveč tudi vseh onih, ki so ostale v konstituinti. Njihove izjave ob priliki glasovanja v ustavi so najboljše manifestirale vestranskarstvo zmago buržoazije v ustavnem boju v Jugoslaviji."

Poleg vsega tega je atentat utrdil dinastijo, vlado in njene stranke. Tako je atentat dosegel ravno nasprotno, kakor se pa pričakovali tisti, ki so napravili atentat. S tem so ustvarjeni vsi predpogoji za reakcijskarni režim. "Občutana" je še pred atentatom dobila moč zakona. Narodna skupščina je odgodena, v sedanji atmosferi, v kateri je vsako politično vprašanje potisnjeno v ozadje in se govori samo o preiskavi atentata, ki izniva fašistovsko razpoloženje, je vlada polnomočna. More se poljubno izrati z narodno skupščino. Opozicijske stranke, ki so bile zapustile konstituinto, so se začele vračati. ... Ali sedaj vladi niso posebno potrebne... In vlada je takoj odgovorila narodno skupščino. ... Poloficijsko je "Samouprava" takoj priobčila mističen članek "Pred velikim dogodjajima," ki namiguje na razvoj naše politike v najbližji bodočnosti. (O tem članku "Samouprava" je "Naprejek" že poročal. O. ur.) V tem članku se govori o tem, da bodo prihodnje volitve narodni plebiscit, ter da je treba volilni red, ki je veljal za konstituinto, izpremeniti tako, da bo velikim strankam garantirano, da pride njihova moč do pravega izraza. T. j. da bi se naj volitve izvršile po volilnem redu, ki bi ne vpošteval tkrv. ostankov in bi prebritek glasov vseh list bi prištel najmočnejši stranki. V vladajočih krogih je opažati, da niso naklonjeni temu, da ne bi razpisali reakcijskarnih volitev.

Sedaj je jugoslovanska reakcija pridno na delu, da dela zase razpoloženje in obenem uničuje nasprotnike. Na ta način naj bi naslednje volitve bile krona ustavnih zmog buržoazije, buržoazija bo sankcionirala sedanji reakcijskarni režim in mu podaljšala življenje za več let. Zato mora delavstvo in njegove stranke storiti vse, kar more povečati odpor delavstva razreda proti reakciji in napeti vse sile, da prihodnje volitve ne bodo triumf onih buržoaznih opozicijskih strank, ki so danes ali reakcijskarnije kot vladajoče stranke same, ali pa, ki nenasumno ali nezaveštno podpirajo reakcijo.

"Iseljavanje" iz Beograda. — Beograđska občina je začela izseljavati vse tiste ljudi, ki so se naselili v Beogradu po letu 1919 in ki še doslej niso dobili dovoljenja za bivanje v mestu.

"Edino narodno delo." Poslanec Radikve stranke so na seji dne 26. junija, kateri so prisostvovali tudi poslanci hrvatske stranke prava (Frankovci) in Hrvatske zajednice med drugim sklenili, da je od 1. julija edino narodno delo vseh organizacij in pristašev, da vdrjujejo male pogovore za vpisovanje deležev za hrvatski Seljaški dom v Zagrebu. V tem domu ima v prvi vrsti Radiki dobiti prostorno in udobno stanovanje. In to je sedaj "ed-

no narodno delo" njegove stranke. Radiki ni tako naiven kakor izgleda, pravi "Slob. Tribuna."

Politijska gonja na delavci. — Beograđke "Socialističke radničke novine" poročajo, da beograđska policija uprizarja pravcato gonjo za "sumnjivimi elementi" zaradi atentata. Razume se, da je ta gonja predvsem namenjena zoper delavce. Pozarpi so nebroj delavcev, izgnali jih v rojstne kraje, tujzemce pa iz države. Dne 8. t. m. je policija vrnila preiskave od hiše do hiše, kjerkoli pač stanujejo delavci. Policija počenja vse, kar se ji zljubi.

Skadraj mesto Baroka? "Narodni Politiški" javljajo iz Beograda, da so baroško vprašanje nanovo rešili in sicer v prilog Italiji. Namesto tega izhoda na morje bi dobili pot preko — Skadraj. Pogajanja, ki jih naša vlada sedaj vodi z Italijo, so le pesek v oči in se bodo kmalu končala. Pač se že pripravlja na politične.

Ljubljanski župan Anton Pesek potrjen. Na ministrski seji dne 11. jul. je bil potrjen tudi ljubljanski župan Anton Pesek. Stvari so se torej v Beogradu obnele nekoliko drugače, in sicer tako, da radikalni mladi demokrati izgrubljajo teren. Imenovanje Peska ljubljanskim županom moramo smatrati kot pričetek zbijanja demokratov in narodnih socialistov. Bližnji dnevi nam to pokažejo, zakaj po krvi in milihjenju je g. Pesek nagibal že leta k demokratom.

Prvo grozde. V Dalmaciji je že dozorelo prvo grozde. Cena je 1 kg 50 K.

Minister Pucelj proti viničarjem! Poljedelski minister in vodja samostojne kmečke stranke noče podpisati novega Viničarskega reda, ki ga je predložila vlada v potrditev ministrskemu svetu, in katerega so sprejele vse stranke na viničarski enketi v Mariboru. Dveletni boj za zboljšanje položaja viničarjev je podajal upanje, da se vendar to vprašanje enkrat reši. Samostojni pa, ki so v Mariboru sami glasovali za načrt so v Beogradu intrigirali na korist bogatih gruntrarjev in vinogradnikov in njih minister Pucelj je izdal interese kmečkega in viničarskega stanu s tem, da noče reda podpisati.

Protiv pride v Slovenijo menda ne neke shode. Naši klerikalci se ga veselo, ker jim bo, če pa de Pašičeva vlada, odprl v nebesa pot na ministrske stolčke v Beogradu. Slovenski "avtonomisti" se ga sploh zelo veselo in ne pomislijo, da je radikalcem vseeno, ali vlada Protiv ali Pašič, pač pa glavno, da vladajo srbski

radikalci. Ti pa bodo vladali di takrat, če pridejo klerikalci avtonomisti v centralistično do v Beogradu.

Negrade samostojne. Kar samostojni lepo podpri vladavino o priliki glasovanja na stavo, zato bo sedaj njih voliti v Beogradu dr. Vošnjak imenovan poslanikom v Pragi. Vse hvalečnosti! Samostojni poči in ministri se bodo sploh poskrili, da jih ne bodo lili videli!

Poverjeniki — adijo. Za ljevega namestnika v Ljubli da izvrši likvidacijo deželne de za Slovenijo, je imenovan sedanji SHS poslanik Ivan bar, bivši ravnatelj zavarovalice "Slavija". Mož je seve ralec v pravem pomenu besede časopisje ga označuje kot eno neufudnega in brutalnega zlasti naspram trdnosti, ki trobi v njegov rog. — Pač se torej prične, gospod paka se imenovani, ljudstvo veseli se!

Požar v Danah. Iz Starog ga javljajo, da je požar popolnoma uničil vas Dane Cerknikom jezera. Dne 9. je za zvečer je nekdo podtaknil genj. Pogorlo je 20 hiš z gospodarskimi poskopi. Unič je vsa letošnja kornja šk znaša več milijonov.

Potrjim srecem naznanjam, lastno vest vsem sorodnikom, jateljtem in znancom širom Arike, da mi je umrla dne 16. jul 1921 moja neposabna soproga ANTONIJA BREKIKAR (rojena Repovi) doma iz Trbovelj na Stajenah. Po končani vojni poslal sem ji trdnj za potovanje v to deletr me je presenetila s svojim hodom dne 18. maja t. l. Zhe sva v najlepši slogi do zadnje njenege dihljeje. Pred šestimi dni pričela je bolehati na vse žolča. Stori sem vse, kar je bilo mojih močeh, da jo rešim, ali lic vsem zdravniškim naporom za vedno zaspala. Pokopali jo na katoliškem pokopališču Morrellville dne 18. julija 1921. Najlepša hvala za darov krasne vence bratoma raj. Louis Repovi, John Tratniku družini Sadar. Moja iskrena hla vsem onim, ki so mi bili v te žbo za časa njene bolezni in vsi ki so jo spremlili k zadnjemu počitku. Tebi, ljuba soproga in bna mati pa šelim, počivaj mi v hladni smarski zemlji. Zaljubljeni ostali: Martin Brekikar, soprog. Frank in Teal, sinova. Conemaugh, Pa., Box 231.

The Pittsburgh Commercial Bank
410-12 Smitfield Street, Pittsburgh, Penn.

Politijski denar v Jugoslavijo popolnoma varno, hitro in po niski ceni.

The Pittsburgh Commercial Bank prodaja PAROBRODNE LISTKE za vse boljše črte.

The Pittsburgh Commercial Bank sprejema vloge in jih obrstuje po 4%.

The Pittsburgh Commercial Bank hrani varno Vaš denar za vas.

Ako želite izvedeti za vaše sorodnike v domovini, mi vam sveteljem pomagamo poiskati jih.

Ako nameravate potovati v Evropo oglašite se pri nas, mi vam drage vole pomagamo prekrbeti potrebne izjave, pos in druge listine, ki so potrebne zato.

The Pittsburgh Commercial Bank je vedno na razpolago rojakom. Vi lahko pridete k nam z vsem zaupanjem kot domov in mi vam bomo pomagali po naši najboljši moči.

THE PITTSBURGH
COMMERCIAL BANK
410-12 Smithfield St., Pittsburgh, Pa.
(Blizu glavne pošte.)